

del pragmatisme i del "realisme" polític, hem pogut assistir a la seva transformació en maquinàries electorals i/o instruments de control social al servei de llurs líders o de llurs càrrecs públics. També és de destacar —ultra els girs en rodó sobre qüestions aparentment de principi— l'evident i dràstic escurçament de les diferències ideològiques i de model econòmic i social entre allò que tradicionalment s'entenia per dretes i esquerres. Des del poder, en nom de la modernitat i del progrés, s'ha exaltat l'individualisme i la competitivitat agressiva i s'ha fomentat l'acriticisme i el conformisme socials. El cop baix, les acusacions de corrupció, el discurs demagògic i buit, el sectarisme, en definitiva, el "tot s'hi val" són pràctiques habituals per assolir el poder i mantenir-s'hi però, desgraciadament, també per fomentar l'opinió —molt especialment entre la gent jove— que la política és bruta per definició.

El cas més emblemàtic d'aquest "procés evolutiu" és, sens dubte, la política econòmica i social del **PSOE** al llarg dels 10 anys que és al poder, la que ha virat cap a posicions cada vegada més conservadores i ha fet que els importants costos socials de la modernització i del sanejament de l'economia, bàsicament, recaiguessin en els treballadors, la pagesia i les petites i mitjanes empreses. Davant de determinades actuacions del govern socialista, hom té la inevitable sensació que, tot i que governen unes altres persones, continuen manant els de sempre.

Als polítics —parlo en general— els costa moltíssim, si més no públicament, d'admetre que, en el terreny de les actituds i dels comportaments polítics, hi ha alguna cosa que no funciona con fóra desitjable, que grinyola estrepitosament. I, d'això, la democràcia, d'una manera o altra —i més en època de crisi econòmica— se'n ressent i molt. Potser, precisament, perquè determinades actituds ètiques no estan de moda. En escoltar, a través del programa *Teleuna* del circuit català de **TVE** (del qual no en poc precisar la data) unes amargues i punyents reflexions de l'ex - alcalde de Fraga, **Francesc Beltran**, sobre l'evolució política del **PSOE** i de societat en general, pensava com n'era d'atípic, en els nostres dies, el seu discurs. Recordem que **Francesc Beltran**, decebut per la política del seu partit, va dimitir com a alcalde de Fraga en protesta pels incidents racistes viscuts a la seva població el dia 27 de juny, en què alguns joves fragatins van agredir brutalment uns temporers magrebins mentre dormien. El vell demòcrata i militant del **PSOE**, entre avergonyit i indignat, va dir coses com, per exemple, que ell moralment no podia condemnar el comportament d'aquells joves, perquè eren "un producte de la societat que entre tots els partits polítics i, en especial el meu, han creat". Una societat —digué— que és "un monstre capitalisme (...) sense ètica ni moral, on els únics valors que es donen a la joventut són l'èxit social, l'egoisme, l'individualisme i la pela".

El cas de la dimissió de l'ex - alcalde fragatí és una admirable lliçó de coherència personal i d'ètica política i una excepció que confirma la regla. Un exemple magnífic que, malauradament, cau fora dels patrons ideològics i de conducta imperants en la política espanyola i en la societat en general. Segurament, si haguessin més **Francescs Beltrans** i menys oportunistes polítics, els conceptes de democràcia formal i de democràcia real no estarien tan dissociats, ni la classe política i determinades institucions democràtiques, tan allunyades de la societat civil i tan desprestigiades com estan ara mateix. ●

Coses de l'idioma

Ventura Gili i Serret

Enguany ha estat un any molt generós en pluges. Aquest és un fet més aviat inusual en les nostres contrades on solen sovintejar els llargs períodes de seca. Tot i amb això les frases fetes relacionades amb aquest fenomen atmosfèric són molt abundants en el nostre lèxic: "plou a bots i barrals", diem quant cau aigua en gran quantitat, sense saber gairebé la capacitat dels "bots" i dels "barrals" i ni tant sols perquè serveixen. "Cau aigua per l'amor de Déu" és una frase que relaciona la meteorologia amb la religió, com aquella de "ha caigut una bona Mare de Déu" que acostumen a dir els pagesos quan, com normalment passa, la pluja representa un bé per a la terra. Aquest poder gratificador per els camps també és expressat d'una forma molt gràfica quant és diu allò de "han caigut un bon grapat de duros" donat la importància que els catalans solem atribuir als diners. No obstant "mai plou al gust de tothom" sobretot quan els aiguats ocasionen grans estralls que en la nostra memòria popular han quedat singularitzats pel nom de sant del dia que succeeix el fet: *aiguat de sant Miquel, de sant Tecla, de sant Lluç...*

Amb la pluja fem també altres frases que tenen significat una mica allunyat de l'estricta fenomen meteorològic "Plou sobre mullat" o "sempre plou on hi ha més fang" per indicar que la fortuna o bé la desgràcia recauen sovint en els mateixos. "Com si sentís ploure" fen referència al poc cas que ens fa aquell amb qui parlem. "Com ara plouen figures" es diu per significar, amb to burleta, que una cosa no pot succeir.

La pluja té, en la nostra llengua, un ric vocabulari per indicar-ne el grau d'intensitat. Heus ací uns quants exemples amb els quals no pretenc, ni de bon tros, de ser exhaustiu: *fer un xim-xam, caure quatre gotes, fer un xàfec, fer una rabassada, fer un borrim, fer un ruixat, fer un plovisquet, fer un ram...*

Totes aqueste formes que serveixen per indicar les qualitats de les diferents menes de pluja són ben vives en els parlars dels nostres pobles, tanmateix en el lèxic de la gent de ciutat han quasibé desaparegut. El verb "ploure" és l'únic que s'utilitza per expressar la pluja, la qual cosa limita considerablement la gran varietat de registres que té la nostra llengua.

De tot això ja tindrem temps, si s'escau, de tornar-ne a parlar. De moment escampo la boira, no fos cas que, aprofitant que en aquesta tardor n'hi ha pertot arreu, m'engeguessin a pastar fang. ●